

इयत्ता दहावी व बारावी परीक्षा
उत्तीर्ण न होऊ शकलेल्या
विद्यार्थ्यांकरिता कौशल्य सेतू
कार्यक्रम योजना.

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कौविड-२०१९/प्र.क्र.७१/अभियान-१,
दुसरा मंजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : ०४ डिसेंबर, २०१९

- वाचा : १) सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय क्रमांक एईओ-१०१५/प्र.क्र.०६/
२०१५/दहा, दिनांक १५ जानेवारी, २०१५.
२) कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग शासन निर्णय क्रमांक कौविड-
२०१५/प्र.क्र.१२२/रोस्वरो-१, दिनांक ०२ सप्टेंबर, २०१५.
३) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण-२०१८/
प्र. क्र.१३५/एस.डी.२, दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८.
४) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग शासन निर्णय क्रमांक औप्रशि-२०१८/
प्र. क्र.११०/एस.डी.२, दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८.

प्रस्तावना :

सन २०१९-२० या वर्षाचा राज्याचा अर्थसंकल्प दिनांक १८ जून, २०१९ रोजी सादर करतांना मा.वित्त मंत्री महोदय यांनी “दहावी व बारावीची परीक्षा तरुण-तरुणीच्या आयुष्याला वळण देणारा एक मोठा टप्पा असून या टप्प्यावर तरुण-तरुणी अनुत्तीर्ण झाल्यास समोरच्या भविष्याच्या वाटचालीत अडथळे निर्माण होतात. अशा तरुणांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण व्हावा आणि स्वतःच्या पायावर उभे राहण्याची क्षमता निर्माण होण्यासाठी या विद्यार्थ्यांना रोजगारक्षम कौशल्य विकास प्रशिक्षण देऊन रोजगार उपलब्ध करून देण्याचा शासनाचा मानस आहे.” अशी घोषणा केली आहे.

इयत्ता १० वी व १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण होणाऱ्या तरुणांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण करण्यासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण प्रदान करणेबाबत कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागामार्फत कौशल्य सेतू ही नवीन योजना प्रस्तावित करण्यात आली असून कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागाच्या दिनांक ०३/०९/२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेल्या शक्ती प्रदत्त समितीच्या दिनांक २६/०९/२०१९ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार सदर योजना राबविण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

इयत्ता १० वी व इयत्ता १२ वी ची परीक्षा तरुण-तरुणीच्या आयुष्याला वळण देणारा एक मोठा टप्पा असून या टप्प्यावर तरुण-तरुणी अनुत्तीर्ण झाल्यास समोरच्या भविष्याच्या वाटचालीत अडथळे निर्माण होतात. अशा तरुणांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण व्हावा आणि स्वतःच्या पायावर उभे

राहण्याची क्षमता निर्माण होण्यासाठी या विद्यार्थ्यांना रोजगारक्षम कौशल्य विकास प्रशिक्षण देऊन रोजगारक्षम करण्यासाठी “दहावी व बारावी उत्तीर्ण न होऊ शकलेल्या विद्यार्थ्यांकिता कौशल्य सेतू कार्यक्रम योजना” राबविण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

योजनेचा उद्देश

- शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये इयत्ता १० वी च्या परीक्षेमध्ये तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना गुणपत्रिकेवर अनुत्तीर्ण शेरा न देता “कौशल्य विकासास पात्र” असे नमूद करण्यात आले आहे. त्यामुळे अशा विद्यार्थ्यांना सदर कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रमाचा लाभ देणे.
- त्याच धर्तीवर सन २०१९-२० या वर्षाचा राज्याचा अर्थसंकल्प दिनांक १८ जून, २०१९ रोजी सादर करतांना मा.वित मंत्री महोदय यांनी केलेल्या घोषणेच्या अनुषंगाने इयत्ता १० वी प्रमाणेच इयत्ता १२ वी मध्ये देखील तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना गुणपत्रिकेवर अनुत्तीर्ण शेरा न देता “कौशल्य विकासास पात्र” असे नमूद करण्याबाबत स्वतंत्र प्रस्ताव महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाकडे सादर करण्यात येत आहे. यामुळे इयत्ता १२ वी तील अशा विद्यार्थ्यांनाही कौशल्य शिक्षण कार्यक्रमाचा लाभ प्रदान करणे.
- अकुशल मनुष्यबळाला कौशल्य प्रशिक्षण (Skilling) देणे तसेच सध्याच्या कुशल मनुष्यबळाला करिअरमध्ये प्रगतीच्या दृष्टीने वरच्या पातळीचे कौशल्य विकास प्रशिक्षण (Upskilling) देणे.
- इयत्ता १० वी व १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण होणाऱ्या तरुणांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण करण्यासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण प्रदान करून त्यांना स्वतःच्या पायावर उभे राहण्याची क्षमता निर्माण करणे.
- इयत्ता १० वी व १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना रोजगारक्षम कौशल्य विकास प्रशिक्षण प्रदान करून रोजगार/स्वयंरोजगाराची संधी उपलब्ध करून देणे.

योजनेची अंमलबजावणी व संनियंत्रण

रोजगाराबाबत बदलत्या राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय परिस्थिती कौशल्य विकास व उद्योजकता अधिक प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने केंद्र शासनाच्या धर्तीवर राज्य शासनाने दि.१५/०१/२०१५ रोजी स्वतंत्र कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागाची स्थापना केली आहे. कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागांतर्गत महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीची संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० अंतर्गत दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०११ रोजी नोंदणी करण्यात आली आहे.

केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध कौशल्य विकास योजना राज्य शासनाच्या विविध विभागाकडून राबविण्यात येतात. परिणामी त्यात एकसूत्रता यावी तसेच कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता विषयक राष्ट्रीय व राज्य पातळीवरील धोरणांचे सनियंत्रण, नियोजन व प्रभावी

अंमलबजावणी घावी, या दृष्टीने राज्यात कौशल्य विकास संबंधित सर्व योजना महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी मार्फत राबविण्याचे निश्चित करण्यात आले आहे. सदर संस्था कौशल्य विकास योजनेकरिता “नोडल एजन्सी” म्हणून कार्यरत आहे. राज्याच्या कौशल्य व उद्योजकता विभागाने राज्यात कौशल्य विकास कार्यक्रम राबविण्यासाठी दिनांक ०२ सप्टेंबर, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये “प्रमोद महाजन कौशल्य व उद्योजकता विकास अभियान (PMKUVA)” सुरु करण्यात आले आहे.

इयत्ता १० वी व १२ वी मध्ये अनुत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना रोजगारक्षम कौशल्य विकास प्रशिक्षण प्रदान करण्याची योजना महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी व महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद (MSCVT) यांच्यामार्फत राबविण्यात येईल.

योजनेचे लाभार्थी

सदर योजनेतर्गत महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळामार्फत शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून घेण्यात आलेल्या इयत्ता १० वी व १२ वी च्या परीक्षेत तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकलेले विद्यार्थी या योजनेचे लाभार्थी असतील.

उमेदवारांची पात्रता व प्रवर्ग

सदर योजनेतर्गत लाभ घेणाऱ्या उमेदवारांची पात्रता व प्रवर्ग खालीलप्रमाणे आवश्यक राहील.

- शैक्षणिक पात्रता : इयत्ता १०वी/१२वी च्या परीक्षेमध्ये तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकलेले विद्यार्थी.
- रहिवासी : उमेदवार हा महाराष्ट्र राज्यातील रहिवासी असावा.
- प्रस्तावित जिल्हे : महाराष्ट्रातील सर्व जिल्हे

कौशल्य प्रशिक्षण (क्षेत्र आणि अभ्यासक्रम)

कौशल्य प्रशिक्षणाची क्षेत्र (Sector) आणि अभ्यासक्रम (Courses) खालीलप्रमाणे असतील.

- इयत्ता १० वी करिता NSQF संलग्न अभ्यासक्रम Level-१ व Level-२ पूर्ण करणे आवश्यक राहिल.
- इयत्ता १२ वी करिता NSQF संलग्न अभ्यासक्रम Level-३ व Level-४ पूर्ण करणे आवश्यक राहिल.

प्रशिक्षण संस्थांची निवड

सदर योजनेकरिता प्रशिक्षण संस्थांची निवड खालील पद्धतीने करण्यात येईल.

- महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीकडे सूचीबद्ध असणे आवश्यक आहे. तसेच, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी अंतर्गत ज्या संस्था सूचीबद्ध नाही त्या प्रशिक्षण संस्थेकडे VTI Id किंवा S.M.A.R.T (Skill Management and Accreditation of

Training Centre) पोर्टलवर सूचीबद्धता प्राप्त असेल तर अशा संस्थां MSSDS पोर्टलवर सूचीबद्ध करण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येईल.

- प्रशिक्षण संस्थांद्वारे ज्या इ. १० वी व इ. १२ वी विद्यार्थ्यांचे अभ्यासक्रम घेण्यात येणार आहेत त्या विद्यार्थ्यांकरिता राज्य मंडळातर्फे घेण्यात येणाऱ्या इ. १० वी. अथवा इ. १२ वी प्रमाणपत्र परीक्षा/ट्रान्सफर ऑफ क्रेडीटसह समकक्षतेसाठी शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयातील नियम लागू राहतील.
- सदर प्रशिक्षण संस्थेंतर्गतचे अभ्यासक्रम National Skill Qualification Framework (NSQF) शी सुसंगत असणे आवश्यक आहे.
- सदर सूचीबद्ध संस्था ह्या प्रशिक्षण घेण्याकरिता साधने, उपकरणे व जागा करिता किमान पूरक व्यावसायिक अभ्यासक्रम (MCVC), शासकीय औद्योगीक प्रशिक्षण संस्था, शासकीय अनुदानित शाळा, शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय, शासकीय तांत्रिक शाळा, शासकीय निवारा केंद्र व स्वयं अर्थसहाय्यित शाळा/महाविद्यालय यांच्यासोबत करार करू शकतात.
- राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान (RMSA) अंतर्गत तसेच ज्या माध्यमिक अथवा उच्च माध्यमिक शाळा VTI होवू इच्छित असल्यास अशा शाळांना Green Channel द्वारे MSSDS पोर्टलवर सूचीबद्ध करता येईल.
- महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीच्या वेबपोर्टलवर सूचीबद्ध कौशल्य प्रशिक्षण संस्थांकरिता विविध कौशल्य प्रशिक्षण अभ्यासक्रमासाठी केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयामार्फत निर्गमित करण्यात आलेल्या Common Norms अन्वये निश्चित केलेले प्रशिक्षण शुल्काचे दर लागू राहतील.
- NCVT, NSDC आणि SSC मार्फत निश्चित केलेल्या मानकाप्रमाणे प्रशिक्षण संस्थेकडे पुरेशी जागा, स्वतःचा प्रशिक्षित प्रशिक्षक वर्ग तसेच प्रशिक्षणाकरिता आवश्यक पायाभूत सुविधा/पुरेसे मनुष्यबळ यांची क्षमता, साहित्य-सामुग्री उपलब्ध असणे आवश्यक राहील.
- प्रशिक्षण संस्थेस राज्य आणि केंद्र शासनाच्या काळ्या यादीत टाकलेले नसावे.
- सदर योजनेकरिता लाभार्थ्यांच्या उपस्थितीची नोंद घेण्याकरिता प्रशिक्षण संस्थेकडे बायोमॅट्रिक उपस्थिती प्रणालीची सोय असणे आवश्यक राहील.
- सदर संपूर्ण योजना ही Web-based पद्धतीने सनियंत्रण/मूल्यमापित केली जाईल.

योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण

योजनेतर्गत शासनाच्या ध्येय धोरणांप्रमाणे कार्यक्रमाची रूपरेषा ठरविणे, अंमलबजावणीचे सनियंत्रण, नियमित आढावा घेणे, आवश्यकतेनुसार योजनेसंबंधी विविध प्रकारचे धोरणात्मक निर्णय घेणे. त्यानुसार आवश्यक ते बदल करणे, विविध प्रकारचे धोरणासंबंधी वेळोवेळी निर्णय घेणे व आवश्यकतेनुसार यामध्ये बदल करणे यासाठी अपर मुख्य सचिव कौशल्य विकास व उद्योजकता

विभागातील यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती गठीत करण्यात येईल. या समितीमध्ये अपर मुख्य सचिव (कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग), सहसचिव (कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग), मुख्य कार्यकारी अधिकारी (महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी), उपसचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग), उपसचिव (शालेय शिक्षण विभाग), अवर सचिव (कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग) यांचा समावेश असेल.

सदर योजनेची राज्यस्तरीय अंमलबजावणी महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी (MSSDS) व महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद (MSCVT) यांच्यामार्फत तसेच जिल्हास्तरीय अंमलबजावणी संबंधित जिल्ह्यातील सहाय्यक संचालक, जिल्हा कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मार्गदर्शन केंद्र यांचेमार्फत खालीलप्रमाणे करण्यात येणार आहे. याकरिता संबंधित विभागामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या विविध कौशल्य विकास योजनांचा लाभ घेतलेल्या प्रशिक्षणार्थ्यांची माहिती संबंधित विभागांनी कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागाच्या वेब पोर्टलवर उपलब्ध करून देणे अनिवार्य राहील.

a) योजनेचा प्रचार व प्रसार -

- i) महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी योजनेचा प्रिंट, इलेक्ट्रॉनिक मिडिया तसेच सोशल मिडियाच्या माध्यमातून योजनेचा राज्यस्तरीय प्रचार व प्रसार करेल.
- ii) प्रत्येक जिल्ह्याकरिता जिल्हा कौशल्य विकास कार्यकारी समितीमार्फत विशेष जनजागृती मोहीम राबविण्यात येईल.
- iii) सदर योजनेचा प्रचार व प्रसार संबंधित विभागामार्फत देखील करण्यात येईल.

b) लाभार्थ्यांची निवड व नोंदणी

- i) महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी यांच्या संकेतस्थळावर शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून घेण्यात आलेल्या इयत्ता १० वी व १२ वी च्या परीक्षेत तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकलेल्या विद्यार्थ्यांना नोंदणी करण्याकरिता संगणीकृत पोर्टलवर नोंदणी करण्याची सुविधा उपलब्ध करण्यात येईल.
- ii) सदर योजनेतर्गत कौशल्य विकास प्रशिक्षणाचा लाभ घेण्याकरिता विद्यार्थ्यांनी स्वतः नोंदणी करणे आवश्यक असून नोंदणी प्रक्रियेअंतर्गत महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळामार्फत देण्यात आलेल्या प्रवेशपत्र (Hall Ticket) किंवा विद्यार्थ्यांनी अनुत्तीर्ण असलेली गुणपत्रिका जोडणे आवश्यक असेल.
- iv) विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणाकरिता महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी (MSSDS) व महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद (MSCVT) अंतर्गत उपलब्ध असलेल्या प्रशिक्षण संस्था निवडण्याची मुभा महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- v) “कौशल्य सेतू” (कौशल्य विषयाचे अभ्यासक्रम उपरोक्त नमुद केल्याप्रमाणे) अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना इयत्ता १० वी व १२ वी प्रमाणपत्र परीक्षेकरिता

द्रान्सफर ऑफ क्रेडीटसचा लाभ घेण्याबाबत शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयातील नियम लागू राहतील. भाषा विषय वगळता अन्य कोणत्याही विषयाएवजी Skill Courses केल्यावर या विद्यार्थीना Transfer of Credit चा लाभ घेता येईल.

प्रशिक्षणाची संरचना व प्रशिक्षण कार्यप्रणाली

सदर योजनेतर्गत प्रशिक्षणाची संरचना व प्रशिक्षण कार्यप्रणाली खालीलप्रमाणे राहील.

- i) “कौशल्य विकासास पात्र” या आधारित रोजगाराशी निगडीत अभ्यासक्रमाचे प्रशिक्षण महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी (MSSDS) व महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद (MSCVT) मान्यता प्राप्त संरथेमार्फत देण्यात येईल.
- ii) प्रशिक्षण संस्थेकडून प्रशिक्षणाकरिता एका तुकडीकरिता प्रशिक्षणार्थ्याची यादी upload केल्यानंतर सदर तुकडी करिता unique Training Batch Number “महास्वयम” पोर्टल मार्फत महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी यांच्याकडून देण्यात येईल.
- iii) “महास्वयम” पोर्टल मार्फत Training Batch Number मिळाल्यानंतर, सात दिवसांच्या आत संबंधित प्रशिक्षण संस्थेस प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे वेळापत्रकाची सूचना देणे बंधनकारक राहील.
- iv) प्रत्येक प्रशिक्षण संस्थेस प्रशिक्षण घेत असलेल्या लाभार्थ्यांचा व प्रशिक्षकांचा रोजचा बायोमेट्रिक उपस्थिती अहवाल “महास्वयम” पोर्टल मार्फत संबंधित सहभागधारकांना (Stakeholders) उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहील.
- v) प्रशिक्षण संस्थानी प्रशिक्षणाची बँच विहित कालावधीत पूर्ण करणे बंधनकारक राहील.
- vi) कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागातील अधिकाऱ्यांकडून प्रशिक्षण संस्थाना प्रशिक्षण कालावधीत अचानक भेटी देऊन प्रशिक्षणार्थींची बायोमेट्रिक्स व प्रत्यक्ष हजेरी तसेच इतर संबंधित अहवालाची पडताळणी करण्यात येईल.
- vii) महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी अंतर्गत ज्या संस्था सूचीबद्ध नाही त्या प्रशिक्षण संस्थेकडे VTI नोंदणी क्रमांक किवा S.M.A.R.T (Skill Management and Accreditation of Training Centre) पोर्टलवर सूचीबद्धता प्राप्त असेल तर अशा संस्था MSSDS पोर्टलवर सूचीबद्ध प्रक्रियेबाबतची कालबद्धता खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आली आहे.

अ.क्र.	प्रक्रिया टप्पा	महत्तम कालावधी
१	विहित अर्ज संपूर्णपणे भरून Online स्वरूपात सादर करणे	T9
२	प्राथमिक पडताळणी व प्राथमिक पडताळणीत पात्र ठरणाऱ्या अर्जदार संस्थेस कळविणे व सुचीबद्धता शुल्क भरण्यासाठी सुविधा उपलब्ध करून देणे.	T2=T9+७ दिवस

अ.क्र.	प्रक्रिया टप्पा	महत्तम कालावधी
३	सुचीबद्धता शुल्क भरल्यानंतर महास्वयंम पोर्टलवर सूचीबद्धता प्रदान करणे.	T३=T२+१० दिवस

viii) महास्वयंम पोर्टलवर सूचीबद्ध असलेल्या प्रशिक्षण संस्थांची प्रक्रियेची कालबद्धता खालीलप्रमाणे राहील.

अ.क्र.	प्रक्रिया टप्पा	महत्तम कालावधी
१	बँच तयार करण्यासाठी वेळ उपलब्ध करून देणे.	T४=T३+१८० दिवस
२	बँच तयार केल्यानंतर बँच फेज MSSDS पोर्टलवर (Ready to Start) केल्यानंतर MSSDS कडून TBN ID प्रदान करणे.	T५=T४+१५ दिवस
३	प्रशिक्षण संस्थाकडून प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर बँच फेज MSSDS पोर्टलवर (Ready For Assessment) केल्यानंतर बँच चे मूल्यमापन करण्यासाठी संस्था नियुक्त करणे.	T६=T५+१५ दिवस
४	संस्था नियुक्त केल्यानंतर उमेदवारांच्या कौशल्याचे मुल्यमापन (Assessment) करून निकाल घोषित करणे	T७=T६+१५ दिवस
५	निकाल घोषित झाल्यानंतर प्रमाणन (Certification) करणे	T८=T७+७ दिवस
६	वेगवेगळ्या टप्पातील प्रशिक्षण संस्थांची उमेदवारांच्या छाननी प्रक्रियेनंतर देयके सादर करणे .	प्रशिक्षण संस्थांनी देयके सादर केल्यास ३० दिवसांच्या आत देयके अदा करणे (निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीन राहून)

मूल्यमापन व प्रमाणन

प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर उमेदवारांची प्रशिक्षण वर्गातील किमान ७५% उपस्थिती असल्यास संबंधित उमेदवार मूल्यमापन करण्याकरिता पात्र राहील. मूल्यमापनांती यशस्वी उमेदवारांना त्यांनी निवड केलेल्या अभ्यासक्रमानुसार SSC/MSCVT यांचे मार्फत प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात येईल.

प्रशिक्षण खर्च प्रतिपूर्ती

तरुणांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण व्हावा आणि स्वतःच्या पायावर उभे राहण्याची क्षमता निर्माण व्हावी हा सदर योजनेचे उदिष्ट आहे. त्याप्रमाणे कौशल्य प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांच्या भविष्यातील पुढील वाटचालीकरिता मोठा सहभाग असणार आहे. त्याकरिता, इयत्ता १० व १२ वी अनुत्तीर्ण असलेल्या प्रशिक्षणार्थी उमेदवारांची प्रशिक्षण वर्गातील किमान ७५%

उपस्थिती विचारात घेऊन विद्यार्थी व प्रशिक्षण संस्थाना प्रशिक्षण खर्चाची खालीलप्रमाणे टप्पानिहाय प्रतिपूर्ती करण्यात येईल.

अनुदानाचा टप्पा	टक्केवारी	निकष	शेरा
पहिला	३०%	प्रशिक्षण संस्थेने प्रशिक्षण तुकडी सुरु केल्यानंतर	३०% प्रशिक्षण शुल्क विद्यार्थ्यांनी भरणे आवश्यक राहिल.
दुसरा	६०%	उमेदवारांचे कौशल्याचे मुल्यांकन व प्रमाणपत्र झाल्यानंतर	विद्यार्थ्यांनी प्रशिक्षण यशस्वीरित्या पूर्ण केल्यानंतर ६०% रक्कम संबंधित प्रशिक्षण संस्थाना अदा करण्यात येईल.
तिसरा	९०%	उमेदवारांनी पुढील शिक्षणासाठी प्रवेश घेतल्यास	पुढील इयत्तेकरिता प्रवेश घेतल्याचे कागदपत्र (प्रवेश पत्र ओळखपत्र प्राप्त झाल्यानंतर)

टिप :

- सदर योजनेतर्गत पहिल्या अनुदानाचा टप्पा (३०% प्रशिक्षण शुल्क) हे विद्यार्थ्यांकदून अदा करण्यात येईल.
- सदर योजनेतर्गत प्रशिक्षण संस्थांकदून प्राप्त प्रशिक्षण शुल्कांच्या देयकांची ७०% प्रतिपूर्ती ही महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीकडे Skill Wallet या योजनेतून अथवा Direct Benefit Transfer (DBT) द्वारे अदा करण्यात येईल.
- या योजनेकरिता उपलब्ध होणारा निधी अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे प्रभाव विचारात घेऊन जिल्हानिहाय विभागदून देण्यात येईल. तसेच, जे विद्यार्थ्यां आदिवासी/ सामाजिकदृष्ट्या मागील घटकातील असल्यास या विद्यार्थ्यांच्या ७०% शुल्क रक्कम संबंधित विभागानी अदा करावी.
- प्रशिक्षण शुल्कांच्या ७०% रक्कम अदायगी ही कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रुपये ८ लाख पेक्षा कमी असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठीच लागू राहिल. कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रुपये ८ लाख पेक्षा जास्त असल्यास प्रशिक्षण शुल्काची १००% रक्कम विद्यार्थ्यांने संबंधित संस्थेस अदा करणे आवश्यक राहील.

योजनेच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी

सदर योजनेच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी खालीलप्रमाणे राहील.

a) महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून घेण्यात आलेल्या इयत्ता १० वी व १२ वी च्या परीक्षेत तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकलेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती उपलब्ध करून देण्याची तसेच सदर विद्यार्थ्यांच्या गुणपत्रिकेवर अनुत्तीर्ण शेरा न देता “कौशल्य

विकासास पात्र” असे नमूद करण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाची राहील.

b) **महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी**

योजनेचे “web based” नियोजन, अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याची सुविधा सर्व सहभागधारकांना उपलब्ध करून देणे, निधीचा योग्य पद्धतीने विनियोग होत असल्याची खातरजमा करणे व त्याबाबतचे निधी वापर प्रमाणपत्र विहित कालमर्यादित कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागास सादर करणे, योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण प्रभावीपणे व योग्य पद्धतीने होत असल्याची खातरजमा करणे तसेच क्षेत्रीय स्तरावर काम करणाऱ्या विविध घटकांमध्ये प्रभावी समन्वय साधून योजनेची सुरक्षीतपणे अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटीची राहील.

c) **महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद**

प्रशिक्षण संस्थांना VTI उपलब्ध करून देण, पात्र विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन करणे व यशस्वीरीत्या प्रशिक्षण पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र प्रदान करण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषदेची राहील.

d) **जिल्हा कौशल्य कार्यकारी समिती**

जिल्हा स्तरावर योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करणे, योजनेचा लाभ घेण्याकरिता लाभार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे व mobilize करणे, जिल्ह्यातील सेवा आणि औद्योगिक क्षेत्रातील आस्थापना संसाधन उपलब्ध करून देऊन कुशल मनुष्यबळास रोजगार उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रोत्साहित करणे, योजनेचे उद्दिष्ट साध्य करण्याच्या दृष्टीने नाविन्यपूर्ण कल्पना सुचविणे व त्यानुसार प्रस्ताव शासनास सादर करणे तसेच जिल्हा स्तरावरील अधिकाऱ्यांचा योजनेचे नियोजन अंमलबजावणी व सनियंत्रणाच्या प्रक्रियेत सक्रिय सहभाग असल्याची खातरजमा करण्याची जबाबदारी जिल्हा कौशल्य कार्यकारी समितीची राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१९१२०४१५३११७२७०३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संतोष रोकडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,
३. सर्व मा. मंत्री, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

४. सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधान भवन, मुंबई
६. सर्व विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य
७. मा. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई
९. आयुक्त, कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, कोकण भवन, मुंबई
१०. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी, मुंबई.
११. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१२. निवड नस्ती. (अभियान-१)